



Til Folketingets Europaudvalg

Den: 15. august 2007
J.nr.: 5357

Vedrørende påberåbelse af ”miljøgarantien” overfor tilladte mængder af nitrit som tilsætningsstof i medfør af direktiv 2006/52 EF af 5. juli 2006.¹

Baggrund

Efter vedtagelsen af ”diversedirektivet” for tilsætningsstoffer² i 1995 besluttede den danske regering at anvende miljøgarantien, jf. EF-Traktatens artikel 95, stk. 4, og opretholde de hidtidige danske regler for blandt andet nitrit og nitrat i kødvarer. Danmark fik ved EF-Domstolen i den efterfølgende ”madsminkesag”³ medhold i, at Kommissionen ikke havde taget skyldigt hensyn til Den Videnskabelige Komité for Levnedsmidlers (”SCF”, nu Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet ”EFSA”) udtalelser fra 1990 og 1995 vedrørende nitrit og nitrat i kødprodukter. Danmark har herefter på baggrund af dommen kunnet opretholde strammere nationale regler vedrørende anvendelsen af nitrit og nitrat i fødevarer end de gældende EU-regler.

Efter den omtalte afgørelse fra EF-Domstolen blev der på Fællesskabsniveau iværksat en revision af de pågældende regler, hvilket udmøntede sig i en ændring af diversedirektivet, som blev vedtaget den 5. juli 2006. Direktivet skal implementeres senest den 15. februar 2008. Regeringen fandt forslaget sundhedsmæssigt betænkeligt og stemte imod vedtagelsen med henvisning til, at forslaget efter dansk opfattelse ikke i fuldt omfang var i overensstemmelse med den videnskabelige rådgivning fra SCF og EFSA.

Regeringen finder, at afvigelsen fra den videnskabelige rådgivning er af en sådan karakter, at der er grundlag for igen at påberåbe sig miljøgarantien med henblik på at gøre det muligt at opretholde de gældende danske regler, som indebærer et højere beskyttelsesniveau.

Efter en dansk meddelelse herom til Kommissionen skal denne inden et halvt år tage stilling til, om Danmark efter Kommissionens opfattelse opfylder traktatens betingelser for at opretholde de nationale regler.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/52/EF af 5. juli 2006 om ændring af direktiv 95/2/EF om andre tilsætningsstoffer til levnedsmidler end farvestoffer og sødestoffer og direktiv 94/35/EF om sødestoffer til brug i levnedsmidler.

² Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/2/EF om andre tilsætningsstoffer til levnedsmidler end farvestoffer og sødestoffer.

³ EF-Domstolens dom af 20. marts 2003 i sag C-3/00, Kommissionen mod Danmark.

Hvis Kommissionen afviser dette, er Danmark forpligtet til at implementere direktivets regler. Danmark har herefter mulighed for at indbringe Kommissionens forkastelse af påberåbelsen af miljøgarantien for EF-Domstolen, men et sådant søgsmål har ikke opsættende virkning. En dom, i første omgang Retten i Første Instans, i en mulig annullationssag vil typisk have et forløb på 1,5-2 år. En dom ved Retten i Første Instans kan i princippet efterfølgende appelleres til Domstolen med yderligere 1,5-2 års sagsbehandlingstid.

Sundhedsmæssige vurderinger

Nitritter anses for at være vigtige konserveringsstoffer i forskellige fødevarer, herunder kødprodukter, hvor de blandt andet har til formål at hindre vækst af *Clostridium botulinum* ("pølseforgiftning"), som er sundhedsmæssigt uacceptabelt i fødevarer. Tilsætning af stofferne i kødprodukter medfører imidlertid dannelse af kræftfremkaldende nitrosaminer, og bør derfor ifølge den videnskabelige rådgivning anvendes i mindst mulige mængder.

Den danske holdning i miljøgarantisagen byggede på videnskabelig dokumentation fra såvel danske eksperter som toksikologiske vurderinger som fra SCF, som i 1990 og 1995 fastslog at:

- √ Mængden af de kræftfremkaldende nitrosaminer er direkte afhængig af den tilsatte mængde nitrit.
- √ Anvendelsen af nitrit bør følgelig reduceres mest muligt.

Det blev endvidere understreget, at stoffet efter tilsætningen hurtigt omdannes til andre stoffer, og derfor bør reguleringen ske på tilsat mængde og ikke på restmængde.

Ud fra de foreliggende oplysninger om det teknologiske behov anførte den videnskabelige komité, at anvendelsen bør differentieres, idet mange produkter kan konserveres med tilsat mængde på 50-100 mg/kg, medens enkelte kan fordre op til 150 mg/kg.

EFSA har igen i 2003 vurderet anvendelsen med særligt henblik på spørgsmålet om hvilke mængder, der skal til for at opnå den nødvendige konservering, og heri bekræftet de tidligere videnskabelige anbefalinger.

De gældende danske regler er i fuld overensstemmelse med disse anbefalinger, hvor man differentierer mellem 60, 100 og 150 mg/kg. Det vurderes, at ca. 80 % af danske forbrugeres indtag af de omhandlede kødprodukter ligger i de produktgrupper, som i Danmark kun må tilsættes 60 mg/kg.

Regeringen anerkender, at ændringsdirektivet delvist imødekommer de videnskabelige anbefalinger, hvor det centrale er at regulere på tilsat mængde med så små mængder som muligt. Hovedreglen er således nu regulering på tilsat mængde og ikke på restmængde. Vedrørende nitrat, som også indgik i den tidligere miljøgarantisag, vurderes reguleringen nu som værende sundhedsmæssigt tilfredsstillende udformet.

Direktivet lever imidlertid ikke op til kriteriet om lavest mulige mængder nitrit, idet man undlader at differentiere og fastsætter en mængde på 150 mg/kg for kødprodukter i almindelighed. Herudover opretholdes princippet om regulering på restmængde for en række specialprodukter.

Fødevareinstituttet vurderer, at en implementering af direktivet i Danmark kan medføre en stigning i indtaget af nitrit i Danmark på en faktor 2,3-2,4, hvis producenterne vælger at øge den tilsatte mængde. En sådan stigning vurderes ikke at indebære en overskridelse af ADI'en (acceptabel daglig indtagelse) af nitrit isoleret set, men vil som følge af nitrits omdannelse til nitrosaminer ved tilsætning til kødprodukter medføre en stigning i indtaget af kræftfremkaldende nitrosaminer, hvilket anses for sundhedsmæssigt uacceptabelt. Det bemærkes i den forbindelse, at ADI for nitrit er baseret på dyreforsøg, hvorunder forsøgsdyrene får nitrit gennem væskeindtagelsen. Derved er der i de nævnte forsøg – og tilsvarende ved fastlæggelsen af ADI for nitrit – ikke taget højde for den dannelse af nitrosaminer, som sker ved anvendelsen af nitrit i kødprodukter.

Såfremt en eventuel forkastelse af Danmarks påberåbelse af garantien vil skulle prøves ved EF-Domstolen vil det være Danmark, der skal løfte bevisbyrden for, at de danske regler ikke går videre end nødvendigt for at beskytte menneskers sundhed. De nævnte videnskabelige vurderinger vil være centrale i en sådan sag.

Regeringen agter på det foreliggende grundlag at meddele Kommissionen, jf. vedlagte kopi af skrivelsen til Kommissionen, at Danmark med henvisning til ”miljøgarantien” i EF-traktatens artikel 95, stk. 4, ønsker at opretholde nationale regler for så vidt angår bestemmelser om anvendelse af nitrit som tilsætningsstof i kødprodukter.